

wrij

ZATERDAG 10 OKTOBER 2020

4 Tocht door Italiaanse Alpen

Opwindend

14

Jezelf opnieuw uitvinden

12

Hoofd erbij op de fiets

16

De lekkerste winterwijnen

Tocht door Valle d'Aosta met Hemels Italië

De Poort van (de Romeinse keizer) Augustus staat nog fier overeind.
FOTO DANIELE CIARDE

Dankzij de e-mountainbikes kunnen ook gewone fietsende stervelingen de bergen van Valle D'Aosta verkennen.
FOTO VDA TRAILS

geserveerd met een saus van Fontina – de kaas die de grote trots van deze regio is. Het menu is beperkt: geen thee, wel koffie. Geen frisdrank, wel sap. Rode én witte huiswijn ontbreken dan weer niet.

De bediening serveert in traditionele kostuums, maar draagt wel mondkapjes. Dat herinnert op zo'n geïsoleerde plek weer even aan de absurde tijden waarin we leven. Maar het is een logische maatregel, op nog geen 200 kilometer verderop ligt Bergamo dat in maart het epicentrum van de corona-uitbraak in Europa was.

ONTSNAPPING

Economisch gezien beleefde deze regio niet eens zo'n slechte zomer, vertelt Elisa-

Is dit niet onnodig sjoemelen? Om als een hedendaagse Heidi te brommeren over groene alpenweiden? Het vooruitzicht om per e-mountainbike het Nationaal Park Gran Paradiso in de Italiaanse Alpenregio Valle D'Aosta te ontdekken, brengt enige vertwijfeling met zich mee. Hollandse benen zijn toch wel wat gewend, zou je denken.

door Bernice Breure

Al snel ben ik om. Verkopers van elektrische fietsen hebben gelijk met hun slogan 'soms is een beetje support heel fijn'. Onder aanvoering van gids Lorenzo Mineo rijden we vanuit Cogne, onze eerste standplaats in dit atypische stukje Italië in de linkerbovenhoek van de laars, over brede bospaden, maar ook smalle rotsweggetjes, over richeltjes, langs vennetjes, een enkele keer doorkruisen we een stroompje (voeten in de lucht!). We passeren plaatsjes die te weinig inwoners lijken te tellen voor het woord gehucht en een schaapskudde die is aangevuld met wat ezeltjes en een alpaca. Na een zomer van zo'n 120 zonovergoten dagen worden ze uitgerekend vandaag, nu de nachten kouder worden, naar een lager gelegen deel van de vallei gebracht.

De fietsen tellen drie standen: eco, trail en boost. De hulp varieert van het duwtje in de rug dat je als kind van je vader of moeder kreeg tot bijna het Puchje in je tienerjaren. Al is het de bedoeling om echt alleen terug te vallen op die 'boost-stand' als de weg bijna loodrecht omhoog gaat. Bijvoorbeeld om een kijkje te nemen bij de Cascade Biolet, de watervallen op een kwartiertje lopen van het dorpje Lilaz. In de zomermaanden zou je een spatscherm

nodig hebben om gevrijwaard te blijven van de gesmolten sneeuw die op het hoogste punt 150 meter naar beneden raast, maar ook in het najaar biedt dit een mooi schouwspel.

E-ZEGEN

Tot zo'n drie jaar geleden was een fietstocht naar deze hoogte alleen weggelegd voor de getrainde wielrenners onder de toeristen in dit deel van de kleinste regio van Italië, vertelt Lorenzo. De introductie van de e-mountainbike is een zegen gebleken. Het vergroot de wereld voor de reiziger én daarmee de markt voor het verhuurbedrijf waarvoor hij werkt. Trots wijst de twintiger, die in de wintermaanden ingezet wordt als skileraar, naar de Monte Rosa. Hij heeft deze gigant per fiets indrukwekkend hoog beklommen. Dat klinkt aantrekkelijk voor wie hongerig is geworden naar meer avontuur op deze pedalen. Maar dat blijkt helaas alleen mogelijk op een gewone mountainbike. „Op sommige stukken moet je je fiets even op je rug dragen. Daar zijn de e-bikes veel te zwaar voor.”

Lunchen kan hier bijvoorbeeld in de Agriturismo Pra-su-Piaz: een boerderijtje met een aandoenlijk hoog Hans & Grietje-gehalte. Een handvol tafels bij een houtkachel, waar onder meer gnocchi wordt

Zo kom je er

Wij vlogen met KLM naar Milaan. Andere luchthavens in de buurt zijn Turijn en Genève. Valle d'Aosta is ook met de auto relatief makkelijk te bereiken. Het is vanaf Utrecht zo'n 1000 kilometer en je hoeft niet over een bergpas.

duwtje in de rug

Ruimte-
gondel reikt
tot aan de
Mont Blanc

beta Allera, eigenaresse van restaurant Lou Resson, terug in Cogne. „Veel mensen hebben zich hier juist heel veilig gevoeld. De bergen waren een plek om even te kunnen ontsnappen aan het drama. Aan de stranden was het veel minder ontspannen. Daar zit je toch dicht op elkaar, met een zwendende mensenmassa. Terwijl je hier vanuit het dorp lopend naar het nationaal park binnen tien minuten al alle ruimte voor jezelf hebt.”

In Cogne hingen tijdens dit bezoek, twee weken geleden, al de eerste sneeuwvlokjes in de lucht. Echt winters wordt het in Courmayeur, zo'n anderhalf uur rijden

verderop. Het plaatsje is met chique boetiekjes in de autovrije winkelstraat zo'n beetje het Gooische Laren van de regio, terwijl de streek verder juist door wintersporters als goedkoop wordt ervaren. Wij zoeken het hogerop en zetten koers naar de Skyway: een high-tech-spaceship brengt ons in drie fases zo dicht mogelijk in de buurt van de Mont Blanc, aan Italiaanse zijde Monte Bianco geheten. „En aan de Franse kant is hij op eens een paar meter hoger”, grapt onze begeleidster over de arrogantie van haar buurtjes. Laten we het er maar op houden dat de berg 4810 meter is.

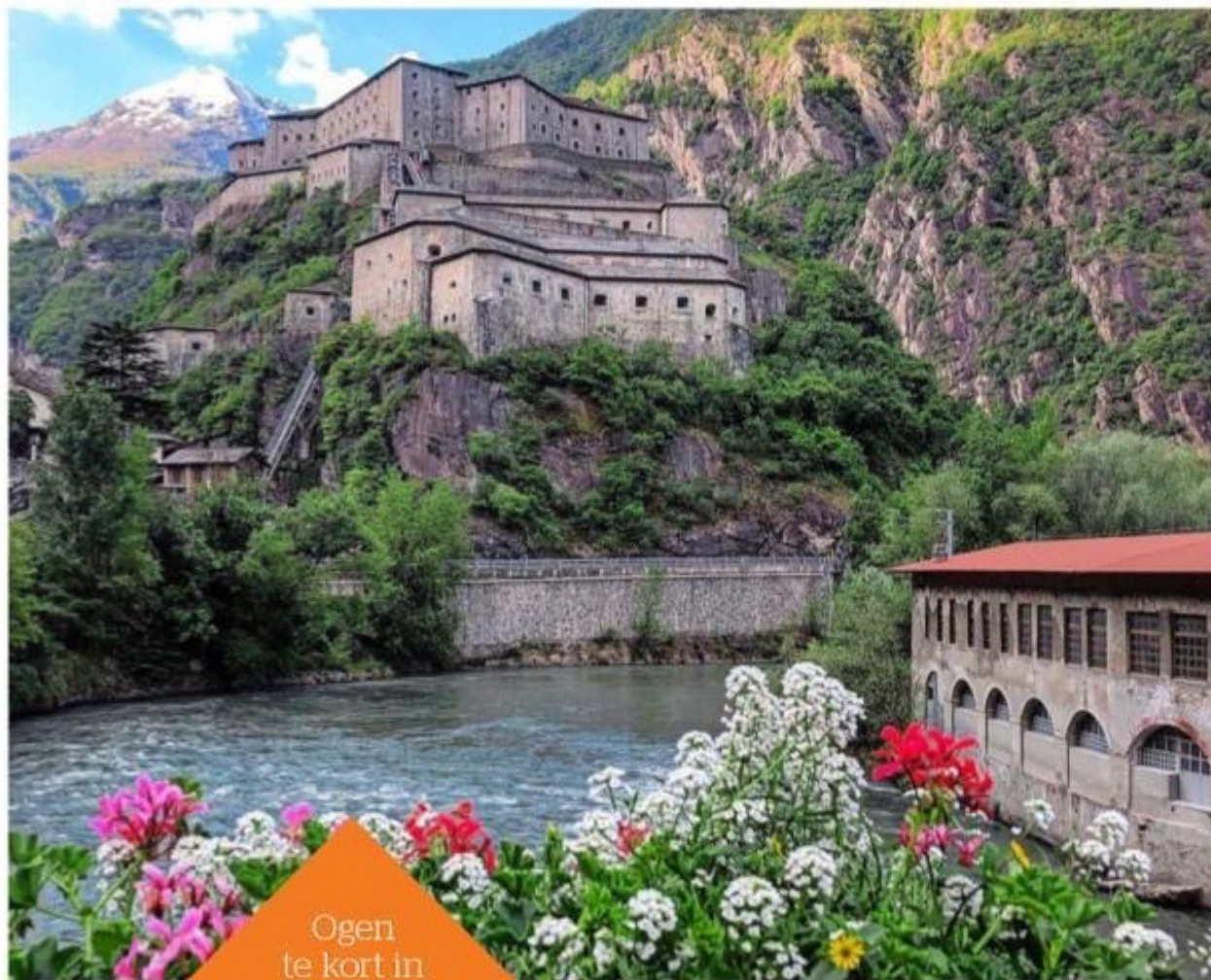
In een kwartier stijgt je dankzij deze

gondel zo'n tweeduizend meter tot aan het hoogste punt van Italië. Of zoals ze hier zeggen: op het laagste punt in de lucht. Onder ons in de draaiende glazen cabine schieten steenbokken tussen de hoogste begroeiing door. Eenmaal boven spotten bokkenten op een heldere dag de Grote Vier: ook de Monte Rosa, Cervino (beter bekend als de Matterhorn) en de Gran Paradiso (het nationale lievelingetje want de enige die zich louter op Italiaanse bodem bevindt) meten ruim 4000 meter. Het is vandaag te bewolkt om de hele bingokaart vol te kunnen kruisen. Maar het betreden van het 360°-terras van veertien meter breed van het hoogste station op 3400 meter is sowieso een adembene-

mend avontuur. Hier is niets anders dan rotsen en lucht, ijs en vertes. Trek wel een wolletje (of meer) aan: de temperatuur kan op deze uitkijkplek dalen tot min veertig graden.

IJSWIJN

In het behaaglijke gebouw met vloerverwarming is het zaak niet te vergeten op welke hoogte je je bevindt. Te haastig de trappen nemen, kan beloond worden met een licht misselijk gevoel en zwabberende benen. Maar wie rustig de tijd neemt – en waarom zou je dat hier niet doen – heeft nergens last van. Er kan ook een kijkje worden genomen bij een zaaltje ter promotie van lokaal gefabriceerde ijswijnen

Ogen te kort in Forte di Bard

zoals Cave Monte Blanc, waarvan sommigen zijn gemaakt van bevroren druiven. Veilig terug in het dal mogen we ons nu skynauten noemen.

Elk plaatsje in deze regio, ongeveer zo groot als Friesland, beschikt over een kasteel of fort. In totaal telt de vallei nog zo'n 120 kastelen. Het stadje Aosta zelf heeft een triomfboog ter ere van keizer Augustus, delen van een oude stadsmuur en de Porta Pretoria, de grote stadspoort. Het telt maar 35.000 inwoners, maar doet opmerkelijk mondain aan met fijne terrassen en pittoreske pleintjes. Heerlijk om minstens een dag door te brengen en je bijvoorbeeld te goed te doen aan uiteenlopende soorten cannoli, al is dit gebakje met ricotta of pistachenoten van oorsprong een Siciliaanse traktatie. Of sla in een van de delicatessenwinkels de bijzondere penne met cacao in om het thuisfront te imponeren.

Een aanrader voor liefhebbers van historie, maar ook fraaie vergezichten is een bezoek aan Bard. Het fort van dit middeleeuwse dorpje is een van de best bewaarde

voorbeelden van de vroege 19e-eeuwse militaire verdedigingslijnen. Het immense bouwwerk is in drie lagen gebouwd op het fundament van een kasteel uit de elfde eeuw. Napoleon liep in de eerste instantie vast in Bard. Ook hier zijn ingenieuze, glazen liften die fraai uitzicht op de vallei en het water dat aquamarijn oogt.

FORTVERTIER

Forte di Bard, lange tijd onder het gezag van de heren van Savoye, biedt genoeg vertier voor een halve dag. Er kan een kijkje worden genomen in de gevangenis, een functie die het fort later kreeg.

Het Alpenmuseum verschaft, verdeeld over 29 kamers, een compleet overzicht van het leven in de bergen. Ook leuk voor kinderen, met opgezette bewoners zoals vossen en stinkdieren. En een overzicht van het speelgoed waarmee de kleine Heidi's en Peters zich door de eeuwen hebben moeten vermaken. Wel raar dat de verklaarde tekstbordjes alleen in het Frans en Italiaans zijn.

Dat is minder bezwaarlijk bij een van de

tijdelijke foto-exposities: tot januari hangen er zo'n honderd amateurfoto's die een beeld geven van het leven rondom de Monte Rosa van de afgelopen 150 jaar. Zoals die van een keurige heer in driedelig pak, die in het berglandschap een tentje heeft opgeslagen en ernaast poseert met een camerastatief waaraan een zwart doek wappert.

Het fort telt verder elf hotelkamers op de plek waar vroeger soldaten waren gehuisvest. Zelfs de suite is relatief prettig

geprijsd, naar verluidt mag het niet concurreren met pensions uit het dorp zelf.

En wie zich afvraagt wat de levensgrote Hulk, Iron Man en andere vervaarlijk uitzijnde beelden hier doen, leert dat het fort figureerde in de Avengers-film *Age of Ultron*. In deze blockbuster uit 2015 werden Bard (en Aosta) gebruikt als setting voor het fictieve land Sokovia. Wie wil, kan zich – al dan niet highfivend – met deze personages laten vastleggen. Om de vallei met een extra heldhaftig gevoel te verlaten.

Corona

Nederlanders dienen bij een bezoek aan Italië sinds deze week een negatieve coronatest te kunnen overleggen. In het hele land zijn zowel in openbare ruimtes als op straat mondkapjes verplicht. Voor kinderen onder zes jaar en mensen met bepaalde medische aandoeningen geldt een uitzondering. We deze dagen terugkomt uit Italië hoeft dankzij het lage aantal besmettingen in het land niet in quarantaine. Check voor de laatste stand van zaken nederland.verreldwereld.nl

In Forte di Bard kun je kijken in oude cellen; er is ook een Alpenmuseum gevestigd en je kunt er zelfs slapen.
FOTO DANIELE CIARDI

Magische luchtbrug

De Skyway Montia Bianco, gebouwd in 1947, wil 'de overweldigende schoonheid' van de bergreus voor iedereen toegankelijk maken. Daar hangt een pittig prijskaartje aan: volwassenen betalen 52 euro. Er zijn wel kortingen voor familie en kinderen, maar haal zoveel mogelijk uit het bezoek. In de zomer is een botanische tuin te bewonderen met ruim 900 speciale bergplanten die duidelijk maakt wat er nog meer is dan Edelweiss. In de winter lonkt The infinite walk, een pad dat in de sneeuw lijkt te verdwijnen. Er is een mooi restaurant, en bij goed weer kan het station worden gebruikt als startpunt van een ski- of wandeltocht. Let op: in de maand november is de skyway gesloten. Check voor de laatste update rondom openingstijden montiabianco.com/it/en. Ook bij het fort Bard zijn als gevolg van de pandemie enkele onderdelen soms tijdelijk niet toegankelijk. Kijk voor de laatste stand van zaken op fortdiard.it.

